

Støtte for pårørende i livskrise

Marit Hølland Paulsen, Leif Jon Paulsen

Pårørende i sorg og krise

78 s. Stavanger: Stiftelsen Psykiatrisk opplysning, 2004. Pris NOK 75
ISBN 82-7786-169-9

Dette opplysningsheftet er skrevet for dem som opplever å miste en nærstående eller stå nær et kjært medmenneske som sliter i livet. Forfatterne har i sitt mangeårige virke som henholdsvis psykiatrisk sykepleier og prest hatt

kontakt med ulike grupper pårørende i sorg og krise.

Intensjonen er å skape gjenkjennelse og å formidle håp til pårørende slik at de kan få styrket tro på egne krefter til å mestre vanskelige og smertefulle deler av livet.

Heftet er bygd opp på en god og tydelig pedagogisk måte ved at det i første del fortelles 12 oppdiktete, men likevel realistiske historier, som hver etterfølges av en kommentar. Historiene er kort, greit og lettfattelig skrevet, i novelleform, med hovedpersonene i tredje person. I andre del går forfatterne videre inn i noen temaer som er berørt i historiene.

Mange av livets vanskelige sider for pårørende blir behandlet: Det er foreldre som mister barn brått, eldre som mister livsledsagere ved sykdom, fødsler som mislykkes, barn og voksne som pårørende ved psykiske sykdom og å være pårørende ved Alzheimers sykdom. Videre settes det søkelys på vold i hjemmet, det å være søsken til en stoffmisbruker, å miste en venninne ved overdose eller være foreldre til en med pågående stoffmisbruk.

Først og fremst er heftet enkelt, oversiktlig og greit skrevet, og det har en tydelig hensikt. Pårørendebegrepet er romslig og går utover «familiær nærhet». Dette er viktig, for å minne oss alle om at venner og kjærester som ikke nødvendigvis har en formell, men i høyeste grad en reell nærhet, må inkluderes som pårørende ved sorg og krise. Bredden i eksemplene skaper god gjenkjennelse for mange pårørende og har fellestrekk som vil gjelde på tvers av grupper.

Svakhetene ved heftet relaterer seg først og fremst til andre del, fordi omtale av store temaer forenkles for mye. Som eksempel er sorg og traume, etter anmelders mening, for kort og ufullstendig behandlet. Det er uheldig dersom man i et mestrings- og ressursperspektiv tilskriver pårørende mer enn de bør/kan mestre. Derfor burde man lagt tydeligere vekt på hva man som pårørende bør klare på egen hånd og hvilke plager/

symptomer/livssituasjoner man skal godta før profesjonell hjelp blir nødvendig. Man undrer seg også på hvorfor forfatterne bruker Worden som sorgteoretiker, når forfatterens relasjonelle aspekt og mestringsaspekt antakelig ligger nærmere den langt nyere og meget aksepterte dualistiske sorgforståelsen til Stroebe, Stroebe & Shut (2001). Med fordel kunne flere referanser til særlig aktuell litteratur på området vært inkludert, ikke minst litteratur fra pårørende som har kjempet seg gjennom sorg og krise (f.eks. *Gleden bakom sorgen* av Erna Johannesen). I en ellers rikholdig og nyttig webliste savnes adressen til LEVE, Landsforeningen for etterlatte ved selvmord, en stor og sentral pårørendeforening i denne sammenheng.

Det finnes lite av denne typen brukervennlig litteratur for pårørendegrupper, og leger kan med fordel anbefale heftet for å styrke pårørende i vanskelige situasjoner.

Kari Dyregrov

Senter for krisepsykologi
Bergen

Status presens for blodtrykksbehandling hos eldre

L. Michael Prisant, red.

Hypertension in the elderly

531 s, tab, ill. Totowa, New Jersey: Humana Press, 2005. Pris USD 135
ISBN 1-58829-197-9

Dette er en amerikansk lærebok i en serie om klinisk hypertensjon og vaskulære sykdommer, skrevet av spesialister innen relevante fagfelte. Den henvender seg primært til allmennleger og spesialister innen kardiovas-

kulær medisin og geriatri.

Til å være lærebok har den en behagelig størrelse, både i format og antall sider. Den er godt utstyrt med tabeller og figurer i svart-hvitt, og det er rikelig med referanser etter hvert kapittel, samt en stikkordliste på slutten. De fire hovedavsnitt omhandler fysiologiske aldringsforandringer, epidemiologi og intervensjonsstudier (medikamentelle og ikke-medikamentelle), klinisk diagnostikk og behandlingsmodaliteter og farmakoterapi. I det femte avsnittet tar man for seg spesielle grupper eldre, som diabetikere, revmatikere og afroamerikanere. Det hele avsluttes med en drøfting av etterlevelse hos eldre pasienter og hvordan den kan bli bedre. Kapitlene er passe lange og oversiktlige og avsluttes som regel med en kort oppsummering.

Forfatterne har gått meget grundig til verks for å belyse ett svært viktig emne fra de forskjellige synsvinkler. God plass er viet blodtrykkmålingsteknikk og vurdering av egenmålinger og 24-timersmonitorering. Hvor viktig det er å finne pasientene med sekundær hypertensjon understrekes, fordi prevalensen øker med økende alder, mest på grunn av nyresykdom og hypothyreose. Kapitlet om andre endokrine årsaker til hypertensjon – som er svært sjeldne hos eldre – fremstår heller som del av en lærebok i generell indremedisin og kunne vært kortere. Oversikten over medikamentstudiene er detaljert og helt oppdatert. Men her savner jeg en oppsummering, inkludert det faktum at vi stadig vet for lite om de eldste (> 80 år). Spesielt tiltalende er kapitlene om hypertensjon i forhold til de tre hyppigste vaskulære tilstander hos eldre, nemlig hjertesvikt, iskemisk hjertesykdom og hjerneslag. I avsnittet om farmakoterapi omtales alle klasser antihypertensiver grundig hver for seg, med fokus på profylaktisk effekt og anvendelighet for eldre pasienter. Det avsluttende kapitlet om kombinasjonsbehandling blir etter mitt skjønn for utførlig og med sin opplisting av amerikanske preparater til dels uinteressant for norske leger. Merk at behandlingsmålene i USA – spesielt for eldre diabetikere – er strengere enn våre.

Til tross for sitt amerikanske tilsnitt og de ovennevnte forbehold tror jeg at boken vil finne gjenklang hos mange norske leger som ønsker et skikkelig «dypdykk» i temaet. Den leses best kapittelvis, ikke fra perm til perm. Pga. prisen er den kanskje mest egnet til bibliotekshyllen ved kliniske enheter.

Renate Pettersen

Geriatrisk avdeling
Ullevål universitetssykehus